

Universitätsbibliothek Paderborn

**Commentaria Vetustissima & profundissima Super
Canticvm Canticorvm Salomonis Qvod Hebraice Dicitvr
Sirhasirim**

Wolbero <de Sancto Pantaleone>

Coloniae Agrippinae, 1630

Versvs XII. Hortus conclusus soror mea sponsa, hortus conclusus, fons
signatus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10027

animæ, odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris, ac si dicat, ideo mihi bonus odor virtutum placet, quia ex igne charitatis meæ incensus redolet, & ita ad me ille odor quasi quædam oratio dirigitur, quemadmodum thus mihi soli pro deuotione precū incenditur & offertur.

VERSUS XII.

*Hortus conclusus soror mea sponsa,
hortus conclusus fons signatus:*

Per metas photam qua quatuor fit modis sponsus sponsæ pulchritudinem prædicare prosequitur. **P**er figuram metaphoram quæ quatuor modis fit id est ab animato ad animatum, ab inanimato ad inanimatum, prosequitur sponsus prædicare decorē & pulchritudinē sponsæ, duobus modis supra dictæ locutionis intermixtis, id est, ab animato ad animatum, & ab inanimato ad animatum: nam cum superius oculo & crine, maminis siue vberibus & labijs, quæ sunt partes animati corporis, odore quoque vestimentorum quod est pars inanimati corporis, variam Sponsæ pulchritudinem enuntiasset, nunc per eum solura modum, qui est ab inanimato ad animatum, alia quoque pulchritudinis siue dignitatis ipsius prædicamenta enumerat per similitudines horti & fontis, & emissiones ipsius horti, quæ per septem species

describuntur, videlicet cypri, nardi, & crocifistula & cynamomi, myrræ & aloë, de quibus singulis dicendum est.

Ecclesia cur Cur autem Ecclesia dicitur hortus? hortus. Ecclesia cur nimirum propter assiduè in eâ pul-

lulantia virtutum germina, quia si-

cut ideo dicitur hortus, eò quod

ibi semper aliquid oriatur, ita dici-

tur Ecclesia hortus, quia s̄per in eâ

oriuntur virtutū opera, per profe-

ctum filiorum eius, quos quotidiè

in baptismo adquirit, & in fide nu-

trit, & operibus fidei prouehit. Sed

quare hortus iste conclusus: vel propter

Sacramentorum inuisibilem virtu-

tem & singularem dignitatem, siue

propter sanctarum scripturarum

mirabilem profunditatem, seu

propter inexpugnabilem diuinæ

defensionis firmitatem. Nam cum

ex Sacramentorum inuisibili virtu-

te quotidiè salus credentium pullu-

let, non tamen omnibus patet,

quomodo in unoquoque Sacra-

mento, virtutem & rem Sacra-

menti interius operetur Spiritus sanctus,

quare ipsa Sacraenta instituta

sint, quomodo & à quibus eadem

Sacraenta danda & accipienda

sint, quæ fides, quod fidei meritum,

quis ordo, quæ ordinis causa, quæ

postremò ipsorum sacramentorum

reuerentia, quæ & quanta irre-

uerentia culpa, quæ omnia

quia ita sunt occulta & clausa ut

nemini pateant, nisi his qui possunt

dicere cum Apostolo, nobis autem

Ecclesia cur
hortus con-
clusus pro-
pter sacra-
mentorum inui-
sibilem vir-
tutem.

Primo dici-
tur Ecclesia
hortus con-
clusus pro-
pter sacra-
mentorum inui-
sibilem vir-
tutem

1. Cor. 2. ea reuelauit Deus per spiritum suum, re-
ctè Ecclesia, in qua hæc sacramen-
ta continentur, hortus conclusus
dicitur; vnde & ipsorum Sacramé-
torum officiales non admittuntur
in hortum huiusmodi nisi per illum
Ioh. 10. introeant, qui dicit, *per me si quis in-*
troierit saluabitur.

Sed quia plures istorum Sa-
cramentorum officia per digni-
tates Ecclesiasticas prætijs conse-
quuntur, quamvis ante humanos
oculos hunc hortum videantur
ingredi, tamen ante diuinos o-
culos omnino eis occluditur, &
licet dicantur officiales Chri-
sti, tamen non sunt, quia non
per ostium intrauerunt, sed a-
liunde ascenderunt. Quid ve-
rò sint Saluator docet, qui cum
diceret se esse ostium, subiungit. *Qui*
non intrat per ostium, sed ascendit aliun-
dè, ille fur est & latro.

Ibidem. Ecce quantum conclusus est
hortus iste, vt nemini ad eum con-
cedatur accessus, nisi per ostium hoc
est Christum, qui verò per eum
non accesserit, ille fur & latro præ-
dicetur. Vnde Gregorius, *cur*
non perpenditur, quod benedictio illi
in maledictionem conuertitur, qui ad
hoc promouetur ut hereticus fiat? Sa-
cerdotium illic subsistere non arbi-
tror: Ergo talibus hortus iste verè con-
clusus est, qui quamvis Sacra menta
habeant, rem tamen Sacramen-
torum non habent, quia hæc non
ad salutem, sed ad damnationem

sui habere probantur, atque id-
eo quod ante humanos oculos
esse videntur, ante diuinos oculos
perdunt.

Porrò propter sanctarum
scripturarum profunditatem Ec-
clesia Dei dicitur *hortus conclu-*
sus, quia nemiri in earum sen-
sum plenus patet ingressus, nisi
illo introducente, qui habet cla-
uem David qui aperit & nemo clau-
dit, claudit & nemo aperit. Qui ve-
rò per Dei gratiam in hunc hor-
tum meruerunt ingressum, quot,
& quantas, & quam salubres pu-
tas inueniet in eo spiritualium her-
barum species, quibus morbos a-
& Hæreticis conclusus est, quia sa-
cramenta in eo abscondita non
intelligunt, sed solam literam at-
tendunt, quibus conuenit illud
Esaïæ, & dabitur liber scienti literas, *Esa. 29.*
& dicetur ei, lege; & respondebit, non
possum, signatus est enim. Iste autem
liber, id est, tota series diuinæ scri-
pturæ, in hoc horto concluso, id *Apoc. 5.*
est Ecclesia continetur, *scriptus in-*
tus & foris, hoc est literali & my-
stico sensu, signatus sigillis septem,
hoc est septem Sacramentis, quæ
fides Ecclesiæ continet, videlicet
natiuitate Domini, circumcisione,
baptismo, passione, resurrectione,
ascensione, iudicio futuro.

Conclusus est ergo hortus iste, *Ibidem.*
præ huius libri signata profundi-
tate,

Ibidem. tate , quem nemo aperire potest , nisi agnus qui occisus est qui solus dignus inuentus est soluere hunc librum , & aperire septem signacula eius , quia eius solius gratiae est , mysteria diuinæ scripturæ , quæ illorum septem sacramentorum virtutem prædicant , humano sensu aperire .

Tertio Ec-
clesia com-
paratur
horto con-
cluso pro-
pter diuina
proteccio-
nis firmi-
tatem. Propter inexpugnabilem au-
tem diuinæ protectionis firmi-
tatem Ecclesia hortus conclusus dici-
paratur potest , quia quæ diuino semper
munitur præsidio , nequaquam ma-
lignorū spirituū , siue hominum po-
terit labefactari incursu : quamuis enim multos & frequentes in eam
impetus faciant , minimè tamen in
eam aliquâ malæ voluntatis suæ
potentia intrant , quia ita diuinæ
protectionis concluditur septo , ut
nullam penitus ad eam ex aduerso
intrandi facultatem inueniant . Vnde
de magnâ securitate accepta fidu-
cialiter in Psalmo proclamat di-
cens , Dominus illuminatio mea & sa-
lus mea quem timebo ? dominus protector
vite meæ à quo trepidabo ? Dominus mihi
aditor , non timebo quid faciat mihi ho-
mo , dominus mihi aditor , & ego despi-
ciam inimicos meos .

*Ps. 26.**Ps. 117.*

Hortus ergo conclusus est Ecclesia sub protectione diuinâ , quia tantâ eam Deus sua confirmavit gratia , vt nec fidem eius peruersi corrum-
pere , nec sacramentorum in-
stitutiones afferre , neq; ab intimâ pacis statu possint de-
iucere . Quibus sic conceditur ad

tempus , eam exterius affligendo tentare tentatio hæc non ad dam-
nationem ei prouenit , sed ad coro-
nam .

Vnde & hortus conclusus non semel , Cur bis
sed iterum dicitur , quia non tantum hortus
eam Deus exterius , sed & interius ^{conclusus} Ecclesia
conclusit , dum eam ita sanctificat &
dicatur . custodit per omnia , vt integra corpore &
animâ usq; in diem Domini nostri Iesu
Christi conseruetur ; hic quidem tem- ^{I. Thess. 5}
poraliter , postmodum verò æter-
naliter .

Non solum autem hortus conclu-
sus dicitur Ecclesia , sed etiam fons si-
gnatus & propter baptismi unifor-
mitatem , & propter sanctæ prædi-
cationis puritatem : sicut enim per
fontem sordis corporis abluantur ,
ita per baptismum sordes animæ , id
est peccata lauantur , & sicut fonte
fessum corpus reficitur , ita prædi-
catione sancta deficiës à Deo ani-
ma reuelatur . Dicitur autem fons i-
ste signatus ; sed videndum , vnde , à
quo , & quare signatus .

Vnde ergo signatus ? in baptismo
quidem sacramenti forma , re , &
intentione ; in prædicatione verō
veritate , suavitate , & utilitate inde
enim Ecclesia recte in his duobus ,
hoc est baptismo & prædicatione
fons signatus dicitur , quia baptismus
nihil adiuuat , nisi ibi adiungatur & for-
ma sacramenti , hoc est inuocatio
sanctæ Trinitatis ; & res sacramenti ,
hoc est virtus & efficacia sacramen-
ti ; intentio quoq; , hoc est voluntas
catholicæ baptizati . Porro prædi- ^{Prædicatione quando fit}
catio utilis .

catio nihil confert, nisi sit vera ut fidem exciter, suavis ut attrahat, utilis ut informet. His enim partibus sacramenti quasi quibusdam signaculis fons iste recluditur, ut specialis eius virtus & puritas atq; salubritas insinuetur.

A quo fons
iste signa-
tus sit.

A quo autem signatus? nimurum à spiritu sancto, qui eum sigillo septiformis gratiae suæ consignauit, quia ex institutione, & virtute sacramentorum, & utilitate sanctorum prædicationum profluunt in Ecclesia omnium spiritualium irriguaccharismatum: ibi enim accipit mēs sancta, quid, & qualiter sapiat & intelligat, quo cōsilio, qua fortitudine roboretur, qua scientia & pie-tate ornetur, quo ve timore Domini repleatur. Nempe istis spiritualibus donis fons Ecclesiæ ita est signatus, ut nullus ipsius fontis particeps esse possit, qui harum septem gratiarum nullam habuerit.

Fons iste
quare sit
signatus.

Quare verò signatus? quia nulli committenda sunt sacramenta Ecclesiæ, nisi fidem habeat & opera; fidem, ut ea quæ in sacramentis exterius visibiliter agi conspicit, interius invisibiliter salutem operari intelligat & credat; opera verò ut in ipsiss sacramentis participandis dignum se exhibeat. Nulli quoq; prædicandi officium committitur, nisi ei qui huius scientiæ gratiam habere probatur, sicut dicit Apostolus, *quomodo prædicabunt, nisi mittantur?*

ille enim quasi mittitur, qui huius Rom. 10.
officij gratiam à Deo consequitur.

VERVS XIII.

*Emissiones tuæ paradysus malorum
punicorum cum pomorum fructibus.*

Quid autem hortus iste conclusus & fons signatus tanta diuinitatis prouidentia custoditi emittunt? inquit, *tuæ paradysus malorum punicorum cum pomorum fructibus;* mirabiles enim emissiones huius horti esse necesse est, qui tam suauiter & salubriter fluentis, tamq; cautè signati fontis irrigatione redditur fœcundus. Nam constituitur velut paradysus spiritualiter prodeuntibus, diuersarum virtutum, seu florarum & herbarum gloriose emissionibus, quæ cum per multimodas orationum species vniuersitatem virtutum prætendentes infra enumerentur, in duas tamen finales causas diuiduntur, propter geminam temporis qualitatem, videlicet persecutionis & pacis. Omnis quippe consummatio sanctorum, aut in persecutione martyrio est celebrata, aut in pace confessione peracta.

Vnde bene huius horti, id est sacerdotum Ecclesiæ emissiones, *paradysus dicūtur* Ecclesia malorū punicorū, cu pomorū fructibus, cur dicantur paradiqua vel Martyrij vel cōfessionis glo-sus maloriā, ubiq; vernant & redolent san-crum punicorum eius præconia. Quid enim per cum pomorum fructibus